

FELTON

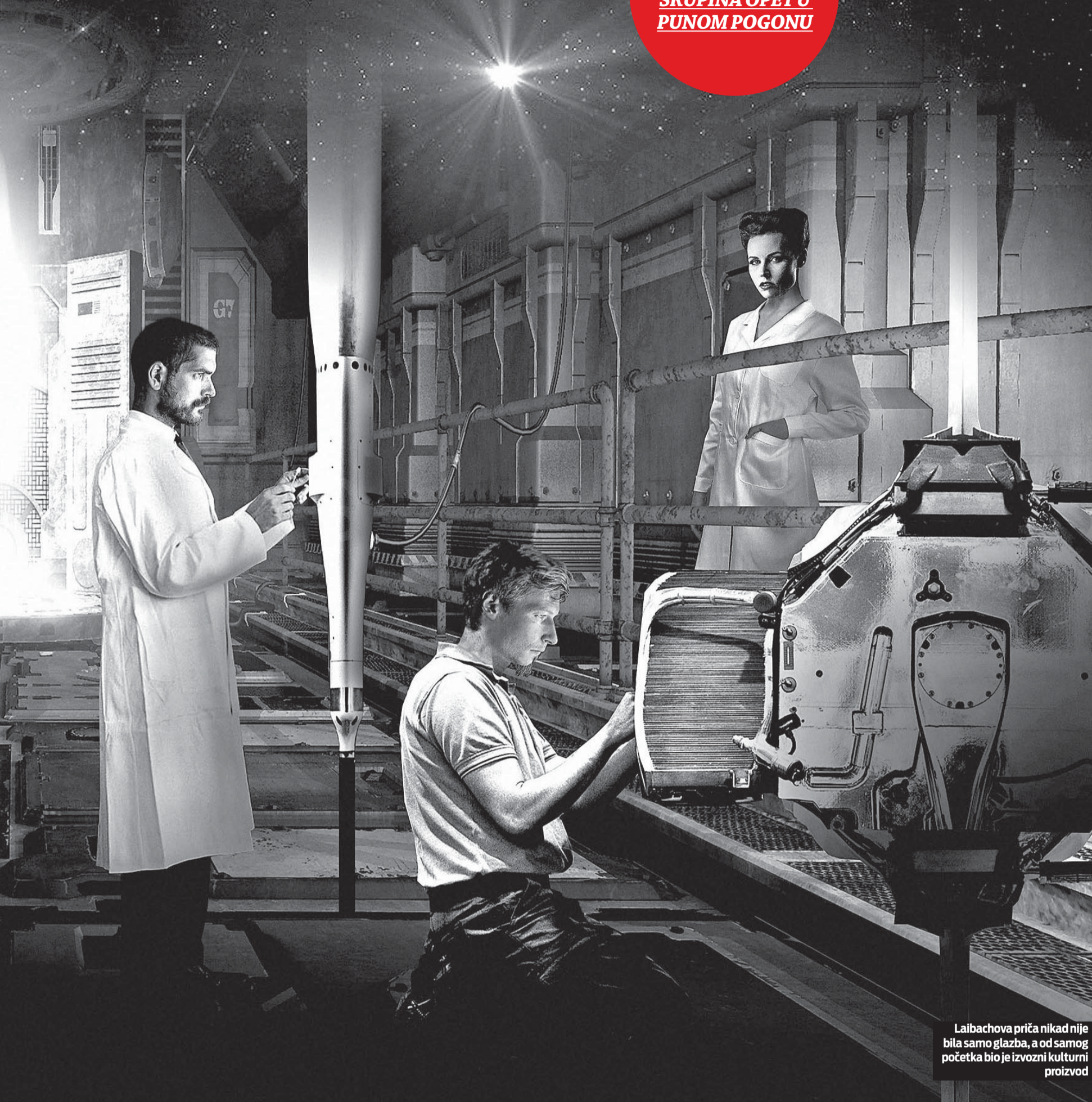
PRIVATNI ALBUM

LAIBACH

**Pripremaju veliku europsku i američku
turneju, a voljeli bi nastupiti i u Čavoglavama**

**SLOVENSKA
SKUPINA OPET U
PUNOM POGONU**

Laibachova priča nikad nije bila samo glazba, a od samog početka bio je izvorni kulturni proizvod

PIŠE: HRVOJE HORVAT

Ozbiljan rad i trajan uspjeh Laibacha u svijetu odavno ga je pozicionirao kao jedno od najprobojnijih imena na međunarodnoj sceni. Na mnogim razinama, jer njegova priča nikad nije bila samo glazba, Laibach je od samog početka bio izvorni kulturni proizvod s ovih prostora, što mnogima ne uspijeva ni danas. Od svega što su prošli u vrijeme Jugoslavije pa do danas, rijetko je koja formacija uspjela odaslati toliko umjetničkih, ideoloških i svjetonazorskih poruka, a istodobno uz slojevitost i zanimljivost kunsthistoričarima i teoretičarima umjetnosti, biti zanimljiva i širokoj javnosti. Razmišljali su globalno prije današnje globalizacije, kad to i nije

bilo jednostavno. Nedavno gostovanje Laibacha u Sjevernoj Koreji potaknulo je mnoge analize odnosa u današnjem svijetu, a "težina" koju Laibach ima u inozemnim medijima odavno mu je priskrbila poziciju prvoklasnog svjetskog imena. Laibach je danas jednako aktualan i kreativan kao i prije 35 godina, pa i provokativan. Njegovo propitkivanje totalitarizama danas je utemeljenije nego ikada. O svim aktualnim događajima, pa i o tome ima li dovoljno sadržaja za propitkivanje u današnjem svijetu, govori Ivan Jani Novak, jedan od ključnih članova i osnivač Laibacha. – Sadržaja za propitkivanje ima, ali to više nikamo ne vodi. Propitkivanje samo stvara šum u komunikaciji, dodatnu buku. Trenutačno nam treba jasna analiza, precizna definicija stanja i jasna, odlučna i direktna akcija. To je to što fali. Ali svi smo, izgleda, zatočnici

hermetično zatvorenog sistema koji hrani samog sebe. I takvu definiciju, a još manje akciju, ne dopušta. Svi smo žrtve svoje vlastite, totalitarne slobode. Posljednja događanja oko Laibacha i zanimanje svjetskih i domaćih medija, od nastupa u Sjevernoj Koreji pa do nedavnog korištenja pjesme "Geburt einer Nation" u promotivnom filmu radikalne, desno usmjerene političke stranke HDSSB Branimira Glavaša, ponovno su pokazala da Laibach ima podjednaku težinu i značaj na raznim stranama svijeta.

Korejska epizoda

– Naša je korejska epizoda pokazala da su u interpretiranju stanja u Sjevernoj Koreji svi svjetski mediji totalitarniji od same Sjeverne Koreje, a HDSSB-ovo korištenje pjesme "Geburt einer Nation" (Rađanje nacije) ili "One Vision" –

**NEMAMO
PROBLEMA
SA HDSSB-om,
ONI SU
UPOTREBOM
TE PJESME
PREKRŠILI
AUTORSKI
ZAKON,
KAŽU U
LAIBACHU**

kako se pjesma zove u originalnoj interpretaciji grupe Queen – ukazalo je na to da je nerazumijevanje stvari zapravo danas glavni poriv frustrirane političke akcije.

Ta politička stranka nelegalno je koristila pjesmu, vjerojatno se povodeći za "općim dojmom", a da ne razumije Laibachov rad i kontekst. Temu da li se Laibach još i danas mora boriti da neki shvate pravo značenje i namjere njegova rada, Ivan Novak tumači racionalno i posve liberalno.

– Krivo značenje i razumijevanje Laibacha je jedina prava interpretacija našeg rada i što se toga tiče, mi nemamo problema sa HDSSB-om, oni su upotrebom te pjesme više rekli o sebi nego o nama. Ali problem je u tome što su tom upotrebom prekršili autorski zakon, a to si nijedna politička stran-

nastavak na sljedećoj stranici »

Laibach tijekom nedavne
turneje u Sjevernoj Koreji

nastavak s prethodne stranice »

ka, koja traži povjerenje birača, ne bi smjela dopustiti, bila desna ili lijeva. Kršenje zakona jedino je dopušteno u umjetnosti i ljubavi.

Vrlo je racionalna i pozicija Laibacha u razumijevanju kako funkcionira suvremena komunikacija. U priči o tome zabavljaju li ih ili iritiraju krive interpretacije vašeg rada, ili donose li medijske koristi, Novak je potpuno otvoren za svačije interpretacije.

– Ne postoje krive interpretacije našeg rada, sve su interpretacije prave. Jedino su neke duhovitije od drugih. A medijske koristi traju samo “petnaestak minuta” i nakon toga odlaze u zaborav. Lakše ući

Ne traže nikakve ustupke

Norveški redatelj Morten Traavik nedavno je efektно opisao umjetničke namjere vezane uz nastup i gostovanje u Pyongyangu, rekavši da “Laibach nije tamo da provocira Sjevernu Koreju, nego EU”. Potpuno je jasno da se totalitarizam u današnjem globalnom svijetu, pogotovo na Zapadu, događa na sasvim drugim razinama i drugim sredstvima nego prije. Totalitarno je sveobuhvatljivo, kaže Novak, a danas smo svi zatočnici tog sveobuhvatljivog na svim razinama života. Robovi smo kompjutorskog i komunikacijskog doba, gdje su kompjutori u funkciji oružja za masovno uništenje, a komuniciramo samo još kroz nekomunikaciju. Naša osnovna identifikacija nije više umjetnički ili politički stav, nego zamka najnovijeg mobilnog telefona.

Budući da su jedni od rijetkih zapadnih izvođača koji su nastupili u Sjevernoj Koreji, iskustvo Laibacha iz Pyongyanga još je značajnije za dešifriranje globalnih odnosa i pojednostavljenih stavova o Sjevernoj Koreji koji prevladavaju u javnosti.

– Nismo jedini, nismo ni prvi koji smo bili tamo, ali smo bili “najglasniji” u tome. Nastupalo je nekoliko manje poznatih grupa i prije nas, ali nisu imali tako značajan medijski odjek. Naši prvi dojmovi o zemlji su, kad smo stigli tamo, bili – ovo je baš kao što smo očekivali, no istodobno je nekako i potpuno drukčije. Sjeverna Koreja jest onakva kakvom je opisuju u zapadnim medijima, ali i puno više od toga. To je zemlja koju Zapad voli mrziti, no većina tabloidnih priča o Sjevernoj Koreji je posve lažna. Zemlja je siromašna i izolirana, s opresivnim političkim sustavom koji je teško dešifrirati, ali ljudi koje smo sreli bili su fantastični i čini se da posjeduju nekakvu dragocjenu kolektivnu mudrost, koju mi u zapadnom svijetu nemamo. Nismo mogli pronaći nikakav cinizam, sarkazam, ironiju, vulgarnost i druge “civilizirane” karakteristike u njihovim očima i ponašanju, nego samo iskrenu skromnost, ljubaznost, ponos i poštovanje. Ne jedu vlastitu djecu, ne bacaju ljude psima i ne gladuju zbog nedostatka hrane, barem ne više.

Ivan Novak: ne postoji kulturna gesta koja nije ujedno i politička

Iako Zapad, naravno, tvrdi da je svjetionik demokracije, svatko upućen u situaciju u svijetu i dominacije s raznih strana zna da stvari nisu tako jednostavne. Dapače, često bi se i prevario. Američki su turisti u Sjevernoj Koreji, na primjer, dobrodošli, objašnjava Novak i iscrpno važe situaciju.

– Nitko ih ne prihvaća s mržnjom i Korejci ne izjednačavaju američki narod sa službenom američkom politikom, koja je Sjevernoj Koreji, naravno, potpuno nesklona. Ući u Sjevernu Koreju također uopće nije teško, za nas je zapravo bilo puno lakše nego ući u SAD. Pyongyang, koji su tijekom Korejskog rata američki bombarderi potpuno sraznili sa zemljom, danas je lijep, čist, dobro održavan i šareni grad s impresivnom arhitekturom i parkovima. Još i više, izgleda zaista popartistično, kao da ga je dizajnirao Jeff Koons ili netko od njegovih sljedbenika. Vjerojatno je i najsigurnije mjesto na svijetu za šetnju, ako vam je šetnja dopuštena, naravno.

NOVAK: ZA RAZLIKU OD SAD-a U PYONGYANGU MOŽETE SLOBODNO PITI PIVO NA ULICI

Dubinsko sondiranje situacije i života u Sjevernoj Koreji pokazuje i neke liberalne tendencije koje ni u Hrvatskoj još nisu dopuštene, poput legalizacije marihuane, dok u New Yorku više ne smijete ni pivo popiti na ulici.

– Sjevernokorejci su dobro, jednostavno i dostojanstveno odjeveni. Vole se smijati i znaju za šalu, koju uglavnom razumiju samo oni. Ali se trude u komunikaciji. Uče i govore strane jezike; djeca počinju učiti engleski u dobi od sedam godina, a sreli smo Korejce koji su govorili kineski, arapski, njemački, francuski, španjolski itd. Proizvode izvrsno pivo, koje se smatra za bezal-

koholno piće. Za razliku od SAD-a, možete slobodno piti pivo iz boce vani na ulici i pušiti cigarete u hotelima i barovima, bez opasnosti da ćete ići u zatvor. A za one koji vole kanabis, Sjeverna Koreja je vrlo liberalna država jer je posjedovanje i uzgajanje kanabisa u suštini dopušteno.

Mnogi srednjostrujaški mediji i javnost Laibach doživljavaju kroz priče o provokaciji, a da ne razumiju nijanse rada koji sadrži mnoge razine i koristi razne umjetničke postupke, ali Ivan Novak ni u tome ne traži popust za Laibach.

– Uopće nas to ne nervira, za sebe ne tražimo i ne očekujemo sofisticiranu interpretaciju, barem ne od srednje struje. A percepciju kakvu smo stvorili, potpuno zaslužujemo. Na toj razini ne tražimo nikakve ustupke, nikakve privilegije.

35 godina rada

Projektima poput “Laibachkunstderfuge”, reinterpretacijom Bachove glazbe, ili projektom “Volk” s državnim himnama, zadnjih godina Laibach je napravio neke od najzanimljivijih umjetničkih projekata reinterpretacije povijesti, od kulture do politike. Na pitanje je li im zanimljivija kultura ili politika, ili možda ipak kulturna politika, Ivan Novak kaže:

– I jedno i drugo, ne postoji kulturna gesta koja nije ujedno i politička, i ne postoji politika koja nema veze s kulturom. Nismo elitisti, ali ne znamo biti vulgarni.

Prošloga srpnja Laibach je u Trbovlju, iz kojega je krenuo prije 35 godina, proslavio 35 godina od osnutka. U Muzeju suvremene umjetnosti u Ljubljani održana je izložba o Laibachu i Neue Slowenische Kunst “From Kapital to Capital”, svirali su nedavno i na krovu zagrebačkog Muzeja suvremene umjetnosti u sklopu izložbe Bauhaus, no pozicija svjetski značajnog imena ne ostavlja mjesta za pasivnost i pretjerani pogled unatrag. Laibach radi punom parom.

– Pripremamo još jednu seriju koncerata u Europi u siječnju i travnju – najavljuje Ivan Novak. – Zatim nastup sa simfonijskim orkestrom u Palais Des Beaux Arts (Henry Le Boeuf Hall) u Bruxellesu 9. veljače, radimo na predstavi “Also sprach Zarathustra” u APT-u u Novome Mestu, pripremamo materijal za nastavak filma “Iron Sky”, dogovarimo novu američku turneju, radimo na novom albumu, pripremamo nove Laibach Kunst izložbe, operu..., posla je uvrh glave. A voljeli bismo nastupiti i u Čavoglavama.